

Grund- og Nærhedsnotat til Folketingets Europaudvalg – Kommissionens meddelelse om Konklusionerne af den 5. rapport om økonomisk, social og territorial samhørighed: Samhørighedspolitikken fremtid

KOM(2010) 642/3

Den 19. november 2010

Resumé

Som led i den regelmæssige afrapportering om virkeliggørelsen af den økonomiske, sociale og territoriale samhørighed offentliggjorde Kommissionen den 10. november meddelelse om den 5. samhørighedsrapport. Meddelelsen indeholder ingen tal for det fremtidige samhørighedspolitik, men rejser en række spørgsmål vedrørende principperne for EU's samhørighedspolitik efter 2013. Hovedindholdet er en kvalitativ analyse af en liste over principper for fastlæggelsen af samhørighedspolitikken for perioden efter 2013, berunder spørgsmålet om hvilke regioner i fremtiden bør være støtteberettigede. Til rapporten hører tillige et omfattende bilag om de opnåede resultater for perioden 2000 til 2006.

1. Baggrund

Kommissionen har den 10. november 2010 offentliggjort sin meddelelse om den 5. rapport om økonomisk, social og territorial samhørighed tillige med et omfattende teknisk annekse om de opnåede resultater, der endnu ikke foreligger på dansk.

2. Hjemmelsgrundlag

I henhold til artikel 175 TEUF er Kommissionen forpligtet til mindst hvert tredje år at aflægge rapport om virkeliggørelsen af den økonomiske, sociale og territoriale samhørighed.

3. Nærhedsprincippet

Da meddelelsen vedrører EU's strukturfonde, kan det kun behandles på EU-niveau. Meddelelsen er derfor i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

4. Formål og indhold

Den 5. samhørighedsrapport om den fremtidige samhørighedspolitik sigter primært på at øge samhørighedspolitikken *merværdi*. *Planlægningen* skal styrkes ved, at Kommissionen udarbejder en fælles strategisk ramme om, hvorledes Europa 2020 strategien kan implementeres, samt ved at der indgås partnerskabskontrakter mellem Kommissionen og medlemslandene om rammerne for samhørighedspolitikken i det enkelte land. Samhørighedspolitikken skal opnå forbedret *genomslagskraft* ved tematisk koncentration på nogle få prioriteter i de forskellige regioner. Programmerne under samhørighedspolitikken skal *komplementeres* ved institutionelle tiltag så som styrkelse af forvaltningen og implementering af relevant EU-lovgivning og overholdelse af stabilitets- og vækstpacten. Endvidere nævnes etablering af en resultatreserve samt støtte til nytænkning og netværksdannelse som yderligere tiltag for at skabe positive incitamenter. *Evalueringen* af samhørighedspolitikken foreslås forbedret ved at definere klare målsætninger og indikatorer for de enkelte programmer samt øget fokus på de opnåede resultater. Som følge af de forventede budgetbegrænsninger foreslås en mere udbredt anvendelse af *fønsielle instrumenter*, blandt andet i form af offentlig-private partnerskaber (kombination af tilskud og lån). Der lægges op til at overveje at udvide anvendelsen af låneinstrumenter for visse støtteformer og ind-

satsområder. Grundtanken er at lånte midler kan genanvendes, når de tilbagebetales, hvormed der fås mere valuta for samhørighedspengene.

Den *territoriale samhørighed* forudses styrket ved mere målrettet støtte til byområder samt hensyntagen til særlige geografiske og demografiske forhold. Endvidere bør yderligere arbejde på nye makro-regionale strategier for større områder (for eksempel Østersøen eller Donau-landene) tage udgangspunkt i en grundig evaluering af eksisterende strategier og hvor mange ressourcer, der er til rådighed. Den lokale inddragelse i samhørighedspolitikken ønskes styrket.

Forvaltningen af samhørighedspolitikken foreslås tilpasset så den stemmer overens med den kommende finansforordning. Det håbes, at standardisering af omkostningssatser kan lette administrationen. Reglen om automatisk betalingsfrigørelse ("n+2"), der tilsiger at ikke anvendte midler efter 2 år går tilbage til EU-budgettet og dermed i sidste ende til medlemslandene, forudses anvendt mere konsekvent med undtagelse af det første år, som erfaringsmæssigt i et vist omfang hengår med at få de administrative strukturer på plads. Den finansielle kontrol foreslås ligeledes styrket.

Rapporten rejser det spørgsmål om, arkitekturen for samhørighedspolitikken bør tilpasses ved at erstatte ind- og udfasningsbistand med en ny støtte til mellem indkomstregioner (forventeligt regioner med 75 til 90 % af BNP gennemsnit) for at udjævne overgangen mellem det højere støtteniveau for mindre udviklede regioner og det lavere støtteniveau for mere udviklede regioner samt sikre lige behandling af regioner på samme udviklingsniveau. Endvidere rejses spørgsmålet om hvorledes den Europæiske Socialfond bedre kan fokusere på Europa 2020 målsætningen, opnå større synlighed og gives en mere stabil finansiering med henblik på at bidrage til et omfattende europæisk beskæftigelsesinitiativ.

Til meddelelsen hører endvidere en omfattende teknisk rapport med en vurdering af samhørighedspolitikens resultater i perioden op til 2006. Det fremgår heraf, at de samhørighedspolitiske investeringer i perioden fra 2000 til 2006 har bidraget til:

- at skabe skønsmæssigt 1,4 mio. nye arbejdspladser, støtte små virksomheder og sætte skub i forskningen
- at oprette værdifulde uddannelsesmuligheder for millioner af kvinder, unge, arbejdsløse og de mest sårbare i samfundet
- at hjælpe omkring 2 mio. uddannelsesmodtagere med at finde et arbejde
- at modernisere transportforbindelserne ved at støtte anlæg eller forbedring af flere tusind kilometer vej og jernbane og moderniseringen af havne og lufthavne
- at forbedre miljøforholdene for millioner af europæere ved at bringe drikkevandets kvalitet og rensningen af spildevand op til gældende EU-normer.

Til trods for de opnåede fremskridt bekræfter rapporten, at der fortsat eksisterer betydelige økonomiske forskelle mellem regionerne. Rapporten afslører iøjefaldende regionale forskelle inden for en række områder lige fra produktivitet til børnedødelighed og sårbarhed over for klimaændringer.

5. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentets udtalelse foreligger endnu ikke.

6. Gældende dansk ret og forslaget konsekvenser herfor

Meddelelsen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser.

7. Konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet og beskyttelsesniveauet.

Fremlæggelsen af meddelelsen om den 5. samhörighedsrapport indebærer ikke i sig selv statsfinansielle konsekvenser eller konsekvenser for EU's budget, for samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet. Idet meddelelsen vil danne grundlag for det videre arbejde med strukturfondsforordningerne efter 2013 vil den dog have afledte statsfinansielle konsekvenser for det danske bidrag til finansiering af samhörighedspolitikken samt omfanget af strukturfondsmidler, som Danmark modtager. Disse kan dog ikke vurderes på nuværende tidspunkt.

8. Høring

Meddelelsen er ikke sendt i høring.

9. Regeringens foreløbige generelle holdning

Meddelelsen om den 5. samhörighedsrapport danner et godt udgangspunkt for det videre arbejde med de kommende strukturfondsforordninger. Målsætningen om at gøre samhörighedspolitikken mere effektiv og resultatorienteret må som udgangspunkt anses for at være meget positiv. Den 5. samhörighedsrapport svarer i indhold godt til det danske positionspapir vedrørende rammerne for samhörighedspolitikken fsva. implementering af Europa 2020 strategien, koncentration om nogle få målsætninger, konditionalitet, resultatreserver og evaluering af samhörighedspolitikken. Om alle øvrige forslag i rapporten er egnede til at opnå en effektivisering, står dog stadig hen i det uvisse. Navnlig kan konsekvenserne af forslaget om at indgå partnerskabskontrakter mellem Kommissionen og medlemslandene endnu ikke vurderes tilstrækkeligt.

Fra dansk side vil man endvidere være særdeles skeptisk overfor at give strukturfondsstøtte alene på baggrund af uforanderlige geografiske eller demografiske forhold. Fra dansk side finder man, at alle regioner er præget af særlige geografiske karakteristika, og at det bærende tildelingskriterium derfor fortsat bør være velstandsniveau. Ligeledes er man i udgangspunktet særdeles tilbageholdende overfor forslaget om at give støtte til mellemindkomst regioner som erstatning for ind- og udfasningsbistanden. Såfremt der gives bistand til sådanne regioner, bør det sikres, at strukturfondsmidlerne bidrager til omstilling til ny vækstbetingelser. Danmark er skeptisk over for, at alle regioner i udgangspunktet skal kunne modtage strukturfondsstøtte. Fra dansk side foretrækkes en yderligere fokusering af samhörighedspolitikken på de mindst velstående områder. Endeligt havde man fra dansk side gerne set, at klimaforandringer som et tværgående hensyn blev omtalt i samhörighedsrapporten samt at rapporten havde et større fokus på energi.

Endelig lægger regeringen vægt på, at Kommissionens meddelelse ikke må præjudicere de kommende forhandlinger om EU's flerårige finansielle rammer.

10. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Rådets behandling er endnu ikke påbegyndt. Andre landes holdning til Kommissionens meddelelse kendes endnu ikke.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.